

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.

Kéziratokat vissza nem adunk.

Szerkesztőség: Kazinczy-utca 666.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai.

Társszerkesztő:

Dr. Ambrózy Ágoston

Felelős szerkesztő:

Dr. Buza Barna

Társszerkesztő:

Dr. Székely Albert

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket a legutányosabb árban közlünk.

Káború és párbaj.

Togo és Keglevich! Győzelem és halál, társadalmi és világ-béke...

Ezen szembeállítások alapjátul a háború és párbaj erkölcsi lényegének azonossága szolgál.

Mindkettő ultima ratio jellegével bír, bár az első sokkal nagyobb mértékben, mint a második. A háború meg nem szűnhet, amíg egy ép oly magas tekintélyű, ép oly föltétlen meghallgatásra igényt tartó nemzetközi bíróság nem szerveztek, aminő az állami bíróság. Ez pedig bajosan érhető el szükségszerű nélkülözése folytán azon egységes erkölcsi s államhatalmi sulynak, mely egy állam bírósága megett áll. Addig az időpontig pedig, ha minden állami érdekösszeütközés a nemzetközi bíróság elé vittetik is, az ítélet végrehajtása mégis háborúra fog vezetni. A párbaj ellenben csak mü-ultima ratio; ép úgy, mint van sok szükségtelen intézmény, melyeket a „szükséges rossz” címén tartanak fönn. Magánérdekek összeütközésénél, vonatkozzék az akár testi javakra, aminő a föld, a vagyon, maga az élet, akár testetlenségre, aminő a becsület, szeretet, ott áll rendelkezésre a független állami bíróság tekintélyének egész súlyával. És ha életünket rábizuk arra a szervezetre, becsületünket miért ne bízhatnánk? Avagy több a becsület, mint az élet? A szinpadra ráczáfol a valóság, mert élet nélkül nincs becsület. De megengedem, hogy annyival több a becsület az életnél, amennyivel hatályosabb a becsület védelmére a párbaj tragikomikus operettje az állami bíróság ítélkezésénél. Egy a lovagkor foszlányaiába löttyötött büntetett az állam legtekintélyesebb szervezete fölé helyezni — ez a párbaj. A bíróság ítél a párbaj, mint büntett fölött s ugyanakkor a párbaj maga felsőbb fórum legyen a bíróság fölött. Ime egy darab a közép-korból: nem a romantikájából, hanem a sötétségéből. Egy darab nem a rendiségből, mert hisz: ez a kitétel közjogi vonatkozásokat takar, hanem abból a hübériségből, melynek hiányára jog- és állam-berendezésünk egész vonalán oly büszkén hivatkozunk. Hübéris jellegű alárendeltséget teremt a párbaj azok osztálya közt, akik kötelesek beérni a bíróság védelmébe helyezett becsü-

llettel és az azoké között, akik ezenfelül pallos-jogot gyakorolnak. Magát a fokozást és osztályozást pedig kizárja a becsület fogalmának egyöntetűsége, egyetemesége. A polgári és gentleman becsület kategóriáinak felállítása teljesen absurd. A gentleman kifejezés ily értelmű fölhaználása visszaélés azon nemzet közselleme és egészséges társadalmi fölfogásával szemben, melynek nyelvéből a szót ki kölcsönöztük: gentleman az angolban nem krakeler gavalier, hanem korrekt embert jelent — bárhogy hívják és bárminő tisztviselés foglalkozása van. — Lehet-e fokozni s felosztani a természetet, az igazságot? Nem. Hát akkor lehet-e felosztani vagy fokozni azokat az alapigazságokat, amelyeket a természet a lélekbe oltott — a becsületet, a szeretetet? A józan ész és szív világában nem, de a hamis társadalmi elméletek ködében igen. Vagyon teremthet társadalmi különbséget, de szeretetben, becsületben nincs kaszt-rendszer. A szeretet egyetemeségével szembehelyezkedő egyenrangú házasságok ferde társadalmi intézménye termeli az örökösödési monarchiák számára az alkalmatlan és képtelen vezető egyéneket. A becsület egyetemeségével szemben felburjánzott hamis társadalmi fölfogások pedig termelik az olyan képtelen intézményeket, aminő a párbaj.

A háború is, a párbaj is emberölés; az egyik egyes, elszigetelt, a másik tömeges. De mindkét faj enyhébb elbírálásban részesül, mint a közönséges emberölés. És itt ismét csak a háború igényelheti az enyhébb elbírálást; a párbajt idevonni annyit, mint azt büntető jogi oltalomban részesíteni. Nemcsak méltatlan, hanem következtelen is ez az eljárás, mert a párbaj büncselekménynek van minősítve. A büntetőtörvény tehát a párbajt egyrészt tiltja, másrészt szabályozza.

A párbaj emberölésének enyhébb elbírálása tulajdonképp annyit tesz, hogy az, aki finoman öl, nem öl. Aki bizonyos szalonképes formák közt közeledik áldozatához, a spanyol etiquette szerint csinál egy compliment á la court, minden vagás előtt egyet dobant és kettőt ugrik, aztán Cyrano gyilkos kedvteléseinek legendás bájjával döfi be ellenfelébe szabályszerűleg kifest kardját — ez az ur végképp kérem tudomásul, nem ölt embert, nem gyilkos, hanem gavalier; tette

nem emberölés, hanem gradus ad Parnassum.

A büntető törvény emberölési tejezetében a felelősségi fokozat megállapításának alapja: a szándék. A párbaj fejezetében a szándék vizsgálata elesik; mert aki komoly szándék nélkül verekszik, azt, mint tyukszem-párbajozót megmosolyogják. Tehát: Embert ölni megfontolt szándékkal tetszés szerinti módon: gyilkosság, büntetése: halál. Embert ölni megfontolt szándékkal párbajban: hőstett, jutalma: dicsőség.

Keglevich tudvalevőleg azért kívánta kikötni a szurás jogát, hogy szurhasson és úgy is élvezhesse a szabályosan megvívott párbaj büntetőjogi privilegiumát. És szurt is. Ime a párbaj tejezete asylum. Ha betartok bizonyos formákat, ölhetek embert — és nem gyilkosnak, hanem hőnek fognak nevezni — a büntetőtörvény kegyelméből. Ha jeladás előtt szurok le valakit: gyilkos vagyok; ha jeladás után: hős. Ha *leszarom* ellenfeletem a szurás bejelentése nélkül: gyilkos vagyok, ha bejelentem ezt a dicséretes szándékomat: ismét hős. Ime mily közel van nálunk a gyilkos a hőshöz. Angliában ismét másképp hívják a mi társadalmunk közkedvelt typusát, a párbajhóst, kissé kevésbé hízlego kitéllettel: örülnek. Az angol törvény, a ma is érvényben levő 1844-iki Army Act szóról-szóra ezt mondja: „Uri ember szándékosan nem sért s ha véletlenül vagy körülmények nyomása alatt sértett, bocsánatot kér. Aki párbajt vív, örült s ez atapon minden jó társaságból kizárandó.” E mellett az angol bíróság óriási pénzbüntetéseket ró ki a becsületsértés büncselekményeiben. Hát melyik nomenklatura helyesebb: hős vagy örült? Hősies gondolkodás-e az, aki elkeseredésében magára gyujtja a más házat, vagy örült? Ajánljuk a problémát Echegaraynak.

A háború is, a párbaj is önbíráskodás. Amint nincs joga az uralkodóknak lemészároltatni alattvalóikat, ép úgy nincs joga egy embernek ahhoz, hogy veszélynek tegye ki egy másik életét, sőt arra se, hogy a sajátját. Ime be jön a szép társaságba az öngyilkosság is. Két domináló elem köti össze a párbajozó és az öngyilkos lelkivilágát: a góg és a gyávaság. Az öngyilkos elég gógós azt hinni, hogy joga van eldobva magától az életet, vissza-

adni Istenének azt a bűnös lelket, melyet egykor hazája s az emberiség szolgálatára szeplőtelenül kapott; e mellett elég gyáva meghátrálni az élet küzdelmeitől. Ott hagyja a küzdelemre, bíra, szenvedésre hozzátartozóit s egy kis hamletti töprengéssel — what is nobler in mind?... — csinál emlékének olyan fényes dicsőrt, aminőt széles ez országban csak a párbajhősök élveznek. A párbajhős is gógós, mikor egy kis gyakorlat után ugyszólván indokolatlanul kardja elé állítja azt, akin bosszút akar állni és gyáva, mert nincs bátorsága a társadalmi előítélettel szembe szállva, megelégedni azzal a becsülettel, melyet lelkiismerete s az állam bírósága biztosít számára. Nem párbajra ki nem állni, hanem párbajra kiállni — gyávaság.

De ez a gyávaság meg nem szűnik, amíg az irányadó körök föl nem hagynak a párbajjal. Mert a párbaj nem ultima ratio, nem önvédelem, nem erkölcsi követelmény, hanem társadalmi kinövés, rossz szokás, divat. A divatnak pedig nagyobb vonzó ereje van, mint az erkölcsnek. Ha egy pár irányadó elegáns ember lenyirja a bajuszát, lenyírom én is; ha az irányadó körök párbajoznak, párbajozom én is. És ha bekötött szemmel kezdenek el párbajozni, én is be fogom kötni szememet — ép úgy, mint oldalt fogom elválasztani bajuszom, ha az irányadó gavalierok oldalt választékos bajuszt kezdenek viselni.

A párbaj önbíráskodás lévén, igen csekély fíradtsággal járna az ököljog szomszédos területére átlépni. A verekedés sokkal igazságosabb és sokkal ésszerűbb is, mint a párbaj. Fel lehet mellette használni először is azon virtussági érveket, amelyek a párbaj védelmére erőtlének, mert akinek elég túrelme van a párbaj ceremóniáihoz, az szépen bevárhatná a bíróság döntését is. Ha az állam nem oltalmazná törvényileg a párbajt, ha nem enyhített felelősségi skála mellett kotorásznának az emberek egymásnak az ugyelejében, hanem tetszés szerinti eszközökkel s módokon s azzal a tudattal vennének maguknak elégtételt, hogy eljárásuk jogtalanságának mérve szerint úgy fognak bünhödni, mint más gonosztevők — ez a helyes reform megnytván ugyan az ököljog területét, de senki se lépne be a nyitott kapu-

A szerkesztőség üzenetei.

Lenkul. Tudósításait mindenkör szívesen vesszük. A lap elküldése iránt a kiadóhivatal intézkedett. — L. K. Figyelemmel kísérté a jelzett számokat? Levélét megkaptuk s köszönjük. Miért nem ír gyakrabban? Üdvözlét. — S. J. Királyhelmező. Cikkje kiszedve várja a jövő számot.

Kiadótulajdonos:

LANDESMANN MIKSA.

Egy kocsis
felvételik
a cognac-gyárban.

Eladó ház.

Egy szép új ház, amely áll 3 kis lakásból, esetleg egy nagy 6 szobás lakássá könnyen átalakítható tágas, kikövezett udvarral, még 10 évig adómentes, kellemes szép helyen elköltözés miatt igen előnyös feltételek mellett azonnal kiadó, vagy eladó. Hol, megmondja a kiadó hivatal.

Erdő-Bénye

gyógyfürdő (Zemplén-megyében.)

A fürdőidény máj. 28-án kezdődik s tart szept. 15-éig.

Hatása: *gazdag vas- és timsó-tartalmánál fogva* kitűnő a női betegségekben, sápkórban, idegbántalmakban, görvélykórban, reumatikus és köszvényes bántalmakban szenvedőknek. *Kiváló klimatikus gyógyhely* a légzőszervi és malarikus bajokban szenvedők részére. *Gyógyhasználatra az ujonnan felépült fürdő-
lakban*, 20 fürdőszobában 4 porcellán-, 4 réz- és 24 fakád van elhelyezve. Ezenkívül négy kisebb szoba a hidegvízgyógyomdhoz rendezett be 2 káddal, 2 ülőkáddal, teljes zuhanykészlettel, izzasztó kamarával, 2 pakkoló ágygyal és a villamos fürdőhöz szükséges készletekkel. *Használhatók iszap-, vasláp-, sós és villámfürdők: masszázs-, izzasztó- és hidegvíz-gyógyomd. Ivógyógyomdhoz mindenféle ásványvíz van készletben. A fürdővendégek elhelyezésére 7 épületben a hivatalos helyiségeken, a lakásokon kívül csinos berendezéssel és villámcsengővel ellátott 79 szoba áll rendelkezésre. Szórakozásra szolgálnak:* csinos ét-tánc-, olvasó- és nőiterem, könyvtár, hirlapok, billiárd, társas- és tornajátékok, naponként kétszeri tézene. *Terjedelmes árnyékos erdei séta-utak, kápolna.* Vendéglős: *Bock Imre* Sátoraljauhelyről. „Házi gyógytár, — posta és telefon állomás helyben van. — Sürgönyök Erdőbényére címzendők, a hol táviró állomás van.” Vasúti állomás: a személyvonatokhoz *Erdő-Bényefürdő.* Gyorsvonathoz: *Lisska-Tolcsva* állomás, a honnan és hová hatóságilag megállapított jutányos tarifa mellett bérkocsik közlekednek. Fürdőorvos: *Asztalos Kálmán* dr. Erdő-Bényéről. — Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál

a fürdőigazgatóság.

Tanító urak figyelmébe!

100 drb.

~ finom vastag papíron nyomott ~

vizsgalap

1 korona 40 fillérért kapható

Landesmann Miksa és Társa

könyvnyomdájában, könyv- és papirkereskedésében
Sátoraljauhely.~ Könyv- és papirkereskedésünket, ~
könyvnyomdánkat

folyó évi május hó 1-étől

a Rákóczi-utcában lévő Róth (Rác)-féle házba

~ Nagy Ferencz mellé ~

helyeztük át.

Landesmann Miksa és Társa.